

**Központi kormányzati szorítóban a főváros és a vidék.
Együtt vagy egymás ellen?
(Politikai és nemzetközi dimenziók)
Pálné Kovács Ilona**

**Balatoni Integrációs és Fejlesztési Ügynökség és az
MTA Regionális Tudományi Bizottsága konferenciája
Balatonfüred, 2024. január 26**

A kályha

- Az önkormányzatok és a kormányzat viszonya (vertikális) mindig ellentmondásos
- Elméletek: önálló hatalmi ág, autonómia (közjogi, pénzügyi, politikai), a végrehajtó hatalom (megkülönböztetett)része
- Főváros és kormány a szokásoson túli „rivalizálása”
- „Föderális”, decentralizált, konszenzusos (kooperatív) demokráciákban könnyebb
- Politikai, pártpolitikai polarizáltság tovább súlyosbítja a konfliktusokat
- Nemzetközi dimenziók

A magyar közjogi helyzet

- Az önkormányzatok autonómiája formális, már csak szórványokban érvényesíthető
- Alkotmányi szabályozás már nem garancia, sőt az alaptörvény megágyazott a centralizációnak
- Választási rendszer 2010 utáni reformjai a pártpolitikai függést erősítik, civilek, függetlenek esélyeit rontják
- Válsághelyzetekkel való „legális” visszaélés (Covid, energia, háború)

2019, 2022-es választási eredmények hatása

- Az ellenzék önkormányzati választási sikere a nagyobb városokban pártpolitikai/makropolitikai dimenzióba helyezte az önkormányzatok-kormány kapcsolatát
- A kormányzat barátságtalan intézkedései (kölségvetési megvonások, diszkriminatív elosztási döntések, államosítás) provokálták is az önkormányzatokat és szövetségeket
- A 2022-es választás visszabilentette az erőviszonyokat a legtöbb településen, az ellenzéki kudarc frusztrációt, elbizonytalanodást, közönyösséget okozott

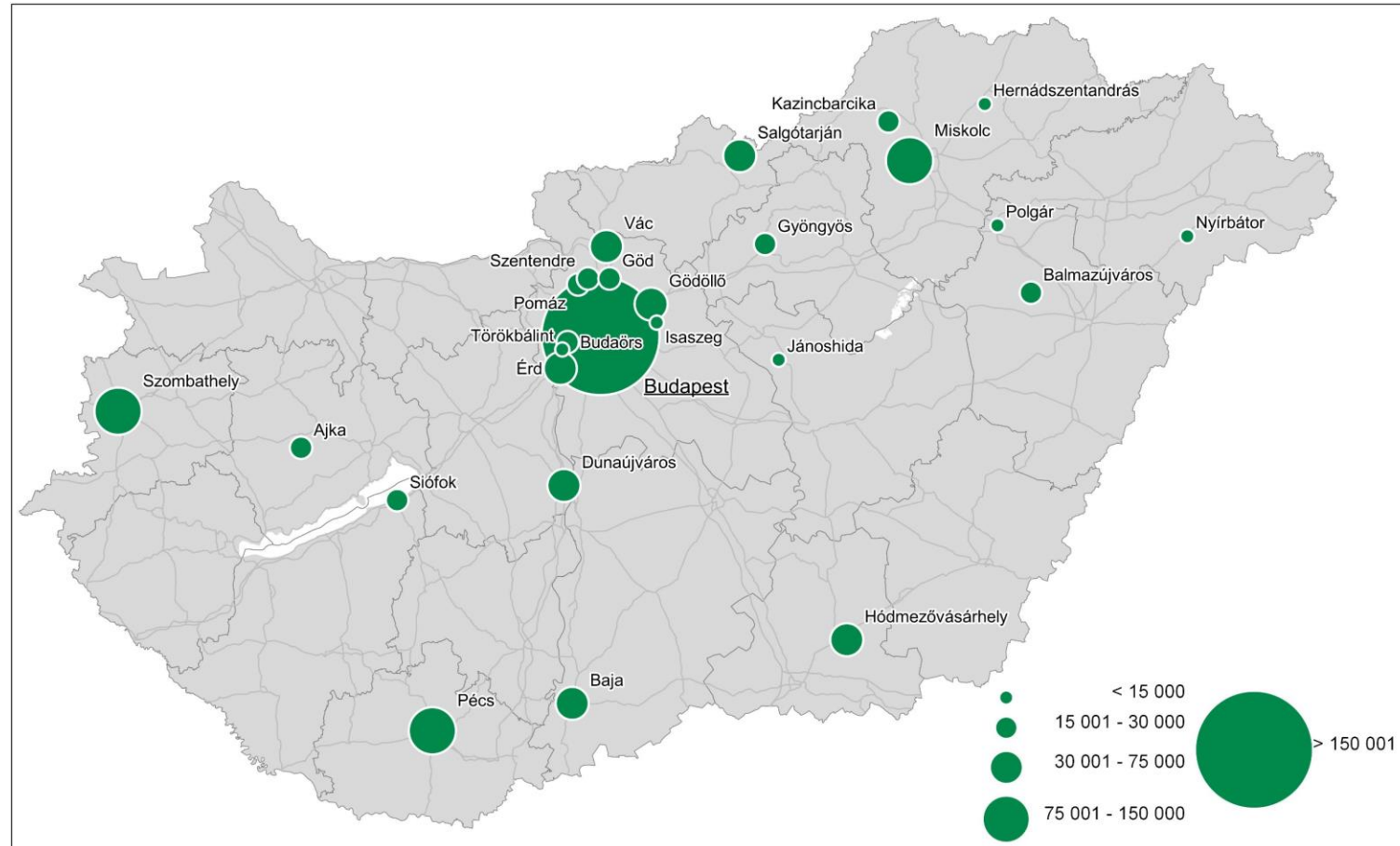
A főváros célkeresztben

- A főváros státusza, mérete, a főpolgármester politikusi ambíciói, választási eredmények „vörös posztó”
- Egyedi vagy normatív büntetések a covid idején és azt követően: helyi adóbevételek és egyéb szolgáltatási (parkolás, temetkezés stb.) díjak csökkentése, energia válság kezelése, kormányzati támogatások diszkriminatív elosztása
- Partnerségi megállapodásról nem volt a kormánnyal konzultációs lehetőség
- Újabb és újabb konfliktusok (beruházások, közlekedés stb.)

Pact of free cities

- Főváros kezdeményezte ‚Free cities’ egy nemzetközi mozgalom
- 2019: V4 ellenzéki fővárosok paktuma a CEU épületében (liberális demokrácia, zöld politika, brüsszeli lobbi)
- Mára mintegy 30 város (100000 feletti) csatlakozott: Amsterdam, Athens, Barcelona, Berlin, Brussels, Frankfurt, Gdansk, Hamburg, Kyiv, Ljubljana, London, Los Angeles, Mannheim, Milan, Munich, Neu Ulm, Paris, Podgorica, Riga, Rijeka, Rome, Stuttgart, Taipei, Taoyuan, Tirana, Ulm, Vienna, Vilnius, Zagreb
- Inkább politikai akciók, deklarációk

A magyar szabadvárosok

A magyar szabadvárosok mozgalom már nem látható

- Budapest mozgatta, kapacitásaival működtette
- Egy felmérés szerint a megkérdezettek 71%-a egyetértett a közvetlen brüsszeli támogatással
- Csak 37% hallott a szabad városok mozgalomról
- Közösségi média oldalak befagytak
- Nincs média érdeklődés
- Közelgő választások, új stratégia?

Nem csak a főváros és az ellenzéki városok vannak ellenszélben

- Főváros és vidék politikai szembeállítása
- Az önkormányzati és európai parlamenti választások egy napra szervezése
- Fővárosi, városi választási szabályok módosítása
- Pozitív fejlesztéspolitikai fordulat ?
- Budapesti Agglomeráció a vertikális konfliktusok vagy a horizontális együttműködés fóruma lesz?
- Nagyvárosok és a megyék viszonya konszolidálódik?

Városi falak, árkok, bonyolódó fejlesztéspolitikai térkép

- A politikai konfliktusok mellett a közjogi szabályozás sem köt össze
- A különböző térségtípusok új területfejlesztési törvénybeli szabályozása inkább megosztottságot eredményez majd
- Az „együtt kezelendő”, nagytérségek, kiemelt térségek elfoglalják a teret a „rendes” önkormányzatok előtt
- Az államosított területfejlesztési irányítás (hasonlóan sok más közpolitikához) vajon érvényesíti-e a méltányosság elvét, és vajon elfogulatlanul lesz racionális?

Megoldás vagy lözúngok?

- Várospolitika (ilyen nincs is) és vidékpolitika helyett térségpolitika
- Politika helyett közpolitika
- Nemzetközi (uniós) segítség nem elég
- Városi proteszt helyett egymással és a vidékkel való együttműködés

Köszönetnyilvánítás

- Az előadás egy induló OTKA kutatáshoz kapcsolódik (146411)

NEMZETI KUTATÁSI, FEJLESZTÉSI
ÉS INNOVÁCIÓS HIVATAL

AZ NKFI ALAPBÓL
MEGVALÓSULÓ
PROJEKT